

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060305

DOM
2017-02-24
Stockholm

Mål nr
P 2764-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-03-14 i mål nr P 6507-15, se bilaga A

KLAGANDE

Stockholms kommun
Box 8314
104 20 Stockholm

MOTPARTER

1. UH

2. AK

3. PSS

4. ST

SAKEN

Detaljplan för X och Y i Stockholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom, fastställer Mark- och miljööverdomstolen Stadsbyggnadsnämndens i Stockholm kommun beslut den 21 maj 2015 (§ 15) att anta detaljplan för X och Y i Stockholms kommun.

Dok.Id 1324678

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Stockholms stad (kommunen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa länsstyrelsens beslut.

UH, PSS och **ST** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

AK har beretts tillfälle att yttra sig men har inte hörts av.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Kommunen har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande. Mark- och miljödomstolen har överprövat detaljplanen på felaktig grund och upphävt den utan sakskäl. Domen grundas till avgörande del på felaktiga sakuppgifter om planområdets belägenhet och den omgivande bebyggelsens karaktär. Planområdet ingår visserligen i ett område av riksintresset för kulturmiljövården, Stockholms innerstad med Djurgården, men omgivande bebyggelse har litet kulturhistoriskt värde och planområdet ingår inte i värdekärnan Gärdet. Mark- och miljödomstolen har i sin dom inte redovisat vad domstolens bedömning grundas på. Domstolen har inte heller angett vilken rättsregel som beslutet bedömts strida mot.

Mark- och miljödomstolens prövning avser en bedömning av allmänna intressen. Det har inte varit lagstiftarens mening att överprövningen ska omfatta dessa frågor. Planen strider inte mot något riksintresse eller någon annan rättsregel. Den medför ingen betydande olägenhet för någon enskild. Beslutet att anta planen ligger inom kommunens handlingsutrymme.

Mark- och miljödomstolen har inte beaktat planens viktiga allmänna intresse utan enbart prövat bebyggelsens utformning i förhållande till sin omgivning.

Mark- och miljödomstolens dom får tolkas så att domstolen anser att kommunen har gjort en felaktig bedömning av olika allmänna intressen. Mark- och miljödomstolens

överprövning går längre än vad som är motiverat med hänsyn till omständigheterna. Domen inskränker kommunens handlingsfrihet på ett sätt som avviker från gällande praxis. Kommunens beslut att anta planen ryms inom det utrymme som kommunen har enligt 1 kap. 2 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

UH har hänvisat till vad hon har anfört i underinstanserna.

PSS har hänvisat till vad han har anfört i underinstanserna och har därutöver lagt till bl.a. följande. Detaljplanen strider mot riksintresset och medför betydande olägenhet för kringboende och djurliv. Detaljplanen ryms inte inom kommunens handlingsutrymme. Om planen genomförs innebär det påtaglig skada på riksintresset. Den planerade byggnadens dimension och dess förhållande präglas inte av varsamhet eller samspel med omgivningen. Spridningsvägar för djurlivet splittras upp och den biologiska mångfalden hotas. Kommunen har inte genomfört någon intresseavvägning mellan allmänna och enskilda intressen. Planen har stor inverkan och medför skada på både enskilda och allmänna intressen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Påverkan på riksintressena Kungliga nationalstadsparken samt Stockholms innerstad med Djurgården

Planområdet ligger i anslutning till men utanför nationalstadsparken. Enligt 4 kap. 1 § miljöbalken får exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön komma till stånd endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar nationalstadsparkens natur- och kulturvärden. Som länsstyrelsen funnit ingår planområdet även i ett område som är av riksintresse för kulturmiljövården (Stockholms innerstad med Djurgården) enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.

Frågan om riksintressen tillgodoses i en detaljplan bevakas i första hand av länsstyrelsen i dess funktion som regional planmyndighet under planprocessen och vid prövning eller beslut enligt bestämmelserna i 11 kap. PBL. Länsstyrelsen beslutade att inte överpröva beslutet att anta detaljplanen. Detta innebär att länsstyrelsen i sin roll

som regional planmyndighet bl.a. har funnit att planbeslutet inte innebär en påtaglig skada på riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken.

Att länsstyrelsen bedömt planen som godtagbar innebär i många fall att det inte finns skäl för den överprövande myndigheten att frångå den bedömningen (se MÖD 2014:12). Det har inte framkommit att det funnits brister i underlaget eller några andra omständigheter som föranleder en annan bedömning av planens påverkan på riksintressena än den som länsstyrelsen har gjort. Det finns därför inte skäl att frångå den bedömningen.

Anpassning till omgivningen

Vid planläggning för ny bebyggelse ska den enligt 2 kap. 6 § första stycket 1 PBL, placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärden på platsen och intresset av en god helhetsverkan. Det är tydligt att det föreslagna nytillskottet i bebyggelsen främst genom dess höga exploatering, placering och uppbrutna gestaltning kommer att avvika från intilliggande bebyggelseområden samt påverka upplevelsen av dessa. PBL bygger dock på principen om decentralisering av beslutsfattandet och kommunal självbestämmanderätt i frågor som bl.a. rör riktlinjer för markanvändningen i kommunen. Med hänsyn till detta får kommunen själv, inom vida ramar, avgöra hur marken ska disponeras samt hur miljön ska utformas i den egna kommunen. Överprövningen kommer att innebära en kontroll av om kommunens beslut ryms inom det handlingsutrymme som kommunen har enligt bestämmelserna i PBL och de krav som kan ställas på beslutsunderlag och beredningsförfarande. Det innebär att om de bestämmelser som den överprövande instansen ska ta hänsyn till vid sin prövning ger kommunerna en stor handlingsfrihet, t.ex. bestämmelserna i 2 kap. PBL, kommer den avvägning som en kommun gör mellan olika samhällsintressen enligt 2 kap. inte att bli föremål för överprövning så länge den ryms inom lagstiftningen (se prop. 2009/10:215 s.88). Mark- och miljööverdomstolen finner att kommunen i detta fall inte har gått utöver denna ram. Det finns därför inte skäl att vid överprövningen upphäva planen på grund av vad klagandena anfört om brister i anpassningen till omgivningen.

Påverkan på boendemiljön

Klagandena har anfört att de, om planen genomförs, kommer att drabbas av olägenheter i form av försämrade ljus- och siktförhållanden samt insyn i deras bostäder.

Den utredning som tagits fram under planarbetet visar att skuggningen kommer att öka jämfört med vad som gäller idag. Utredningen visar också att avståndet mellan husen i vissa fall kommer att vara mindre än vad som är vanligt i närområdet. Det måste emellertid beaktas att området ligger centralt i Stockholm. I en sådan miljö får man räkna med en förtätning som kan medföra att hus placeras nära redan befintlig bebyggelse. Mark- och miljödomstolen bedömer, trots förändringar i form av skuggning, ökad insyn och minskat ljusinsläpp, att boendemiljön kommer att bli godtagbar och att bebyggelsen inte innebär sådana betydande olägenheter för de boende att planen bör upphävas.

Sammanfattning

Mot bakgrund av vad som anförts ovan finns det inte skäl att upphäva planen. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och stadsbyggnadsnämndens beslut fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Åsa Marklund Andersson, tekniska rådet Tommy Åström samt tf. hovrättsassessorn Elena Landberg, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Sara Eilert.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-03-14
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr P 6507-15

KLAGANDE

1. LA
2. Djurgården Lilla-Värtans miljöskyddsförening
3. UH
4. AK
5. PSS
6. ST

MOTPART

Stockholms kommun, Stadshuset, 105 35 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2015-10-05 i ärende nr 4031-25550-15,
se [bilaga 1](#)

SAKEN

Detaljplan för Stockholm X och Y

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver med ändring av det överklagade beslutet
kommunfullmäktiges i Stockholms kommun beslut den 21 maj 2015 (§ 15) att
anta detaljplan för Stockholm X och Y.

Dok.Id 447581

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

YRKANDEN M.M.

LA och Djurgården Lilla-Värtans miljöskyddsförening har, på anförda skäl, yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva Länsstyrelsen i Stockholms läns (länsstyrelsen) beslut att avvisa deras respektive överklagande och visa ärendet åter till länsstyrelsen för prövning av överklagandena.

UH, AK, PSS och ST har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva beslutet att anta detaljplanen.

UH har anført bl.a. följande. Hennes lägenhet är redan nu mörk och har fönster endast mot Värtavägen. Den planerade byggnaden skulle ytterligare minska ljusinsläppet och hennes livskvalitet. Som 78-åring är det inte helt lätt att ta sig ut för att få ljus.

AK har anført i huvudsak följande. Länsstyrelsen anger man som inner-stadsbo får räkna med förtätning. Man kan emellertid inte dra hela innerstaden över en kam. Området har en speciell utformning och är en helhetslösning. Att påstå att boendemiljön kommer att bli godtagbar och inte innebära en betydande olägenhet för de boende vittnar bara om bristande inlevelse och engagemang.

PSS har anført bl.a. följande. Det planerade bostadshuset inne-bär en avsevärd negativ miljöpåverkan för såväl kringboende som för djurliv. Byggnaden är överdimensionerad och passar inte in i omgivningen. Biologiska värden förstörs och viktiga spridningsvägar för djuren splittras upp. Byggnaden är inkongruent med landskapets grammatik och bör minskas i storlek för att passa med omgivande bebyggelse. Gärdeshöjden med blandskog som utgör hem för bl.a. hackspett, gröngöling och igelkott och är en viktig spridningsväg och av riksintresse kommer att kalhuggas, gröpas ur och hårdexploateras för att ge plats åt en kolossal byggnad som demolerar själva den arkitektoniska tanken bakom Gärdesstaden, dvs. luft, grönska och ljus. Detaljplanen är inte en rimlig avvägning mellan motstående intressen.

ST har anfört följande. Dagsljus kommer inte att nå hennes lägenhet. Det kommer att bli insyn eftersom alla hennes fönster vetter mot den planerade byggnaden. Man har inte sett till befintliga boendes behov. De är många äldre som inte har möjlighet att komma ut så ofta och därför behöver det dagsljus som når lägenheterna idag.

Stockholms kommun har beretts tillfälle att yttra sig men har inte avhörtts.

DOMSKÄL

Länsstyrelsen har redogjort för innehållet i tillämpliga författningsbestämmelser liksom för de riksintressen som aktualiseras vid prövningen.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning vad gäller beslutet att anta detaljplanen.

Mark- och miljödomstolen anser i likhet med länsstyrelsen att den planerade byggnationen inte kan anses innebära en sådan skada på riksintressena att det finns skäl att upphäva detaljplanen på den grunden.

Vad gäller byggnationens lämplighet och anpassning till befintlig omgivning instämmer mark- och miljödomstolen i det som länsstyrelsen har angett i styckena ”När det gäller den tillkommande bebyggelsens omfattning och utformning --- blir kravet på anpassning någonting planen måste förhålla sig till” (se s. 9 f. i beslutet).

Enligt mark- och miljödomstolens mening borde emellertid det därpå följande stycket i länsstyrelsens beslut ha getts följande lydelse.

Det är olyckligt att detaljplanen tillåter en form och placering som, redan sedda var och en för sig, så dåligt ansluter till befintlig bebyggelse. Det är således i högsta grad tveksamt om tillräcklig hänsyn har tagits till omgivande bebyggelse när det

gäller byggnadsvolymer, höjd och placering. Tveksamheten därvidlag förstärks emellertid ytterligare av att fastigheterna är belägna i värdekärnan Gärdet inom riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården. Med beaktande även av det förhållandet får Stockholms kommun i det nu aktuella fallet anses ha gått utöver det handlingsutrymme som plan- och bygglagstiftningen ger åt kommunerna. Beslutet att anta detaljplanen ska därför upphävas.

Eftersom beslutet ska upphävas redan på den angivna grunden saknas det skäl för mark- och miljödomstolen att nu gå in på frågorna om påverkan på boendemiljön.

Vid denna utgång i målet saknas det vidare anledning att ta ställning till de överklaganden som avser länsstyrelsens beslut om avvisning. Dessa föranleder därför inte någon åtgärd från mark- och miljödomstolens sida.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (DV 427)

Överklagande senast den 4 april 2016.

Denny Heinefors

Maria Bergqvist

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Denny Heinefors och tekniska rådet Maria Bergqvist.